

10 ГОДИНИ "ДЕНОВИ НА БЛАГОЈА КОРУБИН"

На 13 и 14 април, Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков" одбележа уште еден од низата значајни јубилеи посветени на негувањето и зачувувањето на македонскиот стандарден јазик. Станува збор за јубилејни 10 години од научната манифестација "Денови на Благоја Корубин". Иницијаторите и организаторите на научните собири, меѓу кои "Македонскиот глагол - синхронија - дијахронија", "Македонската лексикологија и лексикографија", "Норма и речник", "Општествените промени и јазикот", "Актуелните состојби во македонскиот јазик", се потврди

МЕГДАН ЗА РАЗВОЈ НА МАКЕДОНСКИОТ ЈАЗИК

■ Пишува: Ружица ГОЧЕВСКА

како своевиден прилог кон напорите за континуирана грижа за македонскиот јазик.

Иако дводневниот семинар беше слабо посетен, сепак темата "Функционалните стилови во македонскиот јазик", предизвика голем интерес кај годинашните референти, за што сведочеше големата дискусија меѓу двата дена.

Во состав на јубилејот беа промовирани и изданијата од Институтот, зборникот од минатогодишниот научен собир "Јазичната политика и статусот на македонскиот јазик", чиј промотор беше д-р Симона Груевска-Маџоска, и "Директниот и индиректниот објект во македонскиот стандарден јазик" од д-р Лидија Тантуровска, за чие дело зборуваше д-р Лилјана Минова-Гуркова.

На свеченото отворање почесен говор одржа директорката на Институтот за македонски јазик "Крсте Мисирков", д-р Лилјана Макаријоска, која истакна:

"Нè радува фактот што тука, во Институтот за македон-

"... Во 'брзото' секојдневие не може да се избегне фактот од потребата од брза комуникација. Денес сме сведоци на современите начини за брза комуникација. Меѓу нив особено значење ѝ се дава на комуникацијата со мобилен телефон. Исто така, треба да се истакне дека употребата на мобилниот телефон денес и кај нас, повеќе е забава отколку потреба. По овој повод, во нашево истражување, решивме факторот порака да се однесува на пораките познати како СММ (ес-ем-ес), кратеница од англиски: Short Message Service. Со оглед на фактот што пораките можат да бидат и интимни, решивме да анализираме пораки кои се испраќаат во некоја (обично) емисија со забавен карактер, како што се музичките емисии. Избравме музичка емисија од телевизијата МС (со наслов МС СМС), која се емитува секој ден од 16 до 17 часот. Станува збор за емисија во која, покрај телефонското јавување (директно во емисијата), има можност за пишување пораки, кои се емитуваат на долниот дел од екранот. Според содржината на пораките, тоа се кратки текстови во кои често се поздравува некој, му се честита роденден некому, се бараат, односно се даваат информации за некој настан, потоа за некое девојче или за некое момче од некое училиште или, пак, се бара да им се исполни некоја музичка желба и сл..."

Д-Р ЛИДИЈА ТАНТУРОВСКА

ски јазик секоја година се собираат колеги од повеќе генерации, еминентни професори и нивни студенти, непосредно ги изнесуваат резултатите од своите истражувања, предлагаат соодветни решенија за определени проблеми од македонската наука за јазикот. Овие средби се добра можност да се проговори за новите научни сознанија и за актуелните состојби во јазикот, на начин сличен на оној кој го практикуваше и почитуваниот Благоја Корубин. Нарачувајќи 'поретко кафе', за да може да го сподели со повеќемина, тој секојдневно го споделуваше и творечкото и човечкото. Природно, непринудено, со едноставен стил, ја всадуваше научната мисла за македонскиот јазик кај своите соговорници."

Честа да го отвори научниот собир ѝ припадна на една од иницијаторките за негово формирање, д-р Ружа Паноска, која се претстави со реферат посветен на македонскиот јазик во различните сфери од неговата употреба. Д-р Лилјана Минова-Гуркова зборуваше за функционалните стилови, а д-р Стојка Бојковска ја претстави стилската функција на дијалектните во уметничката литература. Д-р Симона Груевска-Маџоска ги обработи синонимите во функционалните стилови, а

Д-Р БЛАГИЦА ПЕТКОВСКА

"... Јазикот со кој се служиме во наставата се прилагодува на ученикот, на природата на наставната содржина и на процесот на сознанието. Тоа е јазик што треба да ги поттикне учениците на многу ментални операции, но и да ги искаже резултатите до кои се доаѓа при различни видови умствено и практично ангажирање.

Програмската структура на јазикот на предметот Македонски јазик, иако диференцирана на содржини по наставни подрачја, секогаш претпоставува и упатува на дијалектичко единство со специфични врски, од кои произлегува потребата за нивна интегрирана наставна интерпретација, со многу комплексни цели и задачи. Ова треба да укаже и на општоприфатениот факт дека наставата по мајчин, македонски јазик има доминантно влијание во однос на другите предмети во основното образование, зашто таа дава можности за воочување и за разбирање на нашиот општествен живот, со кој е поврзана и Програмата за воспитно-образовна работа и нејзините содржини со кои се остварува воспитно-образовното влијание во основното училиште.

Јазикот во наставата треба да понуди лесно и целосно разбирање. Јазичната комуникација треба да е без "семантички шумови", односно непознати зборови кои можат да ја загрозат јасноста на информациите.

Квалитетната настава по мајчин јазик подразбира интензивно и организирано богатење на учениковиот речник со функционална лексика, еден постојан развој во кој учениците брзо ги сфаќаат значењата на новите зборови, ги усвојуваат и со нив се служат, со што се подобрува наставната комуникација...".

Секој од научните собири претставува можност во јавноста да се проговори за состојбата со употребата на македонскиот јазик во контекст на актуелните општествени односи. Се отвораат нови прашања, се презентираат сугестии, мислења, иницијативи, се истакнува неопходноста од постојано следење на актуелните состојби во јазикот и почитување на стандардјазичната норма во сите сфери на јавната комуникација, во образованието, електронските и печатените медиуми.

д-р Снежана Веновска-Антевска зборуваше за кохезивните средства во научниот стил во македонски јазик. Номинализацијата т.е. предлогот в(о) во административниот функционален стил ги обработија д-р Лилјана Митковска и д-р Катица Топлиска-Евроуска. Темата за специјалната лексика во македонскиот јазик ја обработи д-р Димка Митева, додека идиоматичноста на дипломатскиот речник ја претстави д-р Снежана Велковска. Првиот научен ден го затвори д-р Лилјана Макаријоска, со "Збооробразувањето во текстовите со црковнорелигиозна содржина".

Вториот научен ден мина во знакот на функционалните стилови анализирани од прак-

бар-Белчева го приложи својот реферат посветен на личните имиња во функција на уметничката порака. "Антропониимијата во романот 'Девет Керубинови векови'" беше рефератот кој привлече особено внимание, а потпишан од перото на д-р Елка Јачева-Улчар. Со личните имиња во поезијата на Блаже Конески нè запозна м-р Мери Момировска, додека стилските специфичности на Климентовата поезија ги обработи д-р Стоја Поп-Атанасова. Младите лингвистки д-р Александра Ѓуркова и м-р Лилјана Гушевска се претставија со "Стилскиот израз на Григор Приличев во беседата чувај се себеси" т.е. "Стилски особености на Велешкиот лекарственик".

"... Овој прилог се надоврзува делумно на неколку наши претходни прилози во кои се задржуваме на особеностите на лекарствениците, како ракописи со специфична содржина, но и со специфична структура. Во оваа пригода се задржуваме одделно на Велешкиот лекарственик од неколку причини: прво, поради тоа што е најобеман лекарственик во споредба со другите лекарственици кои ги обработуваме и затоа содржи материјал кој не го среќаваме во другите вакви ракописи (напишан е на околу 150 листа и има 136 нумерирани рецепти), потоа поради фактот што е настанат најдоцна, па оттука покажува одредени сличности во содржински поглед со неколку други лекарственици, кои можеле да послужат како образец за неговото составување, и конечно, поради стилот кој е карактеристичен за овој ракопис. Велешкиот лекарственик најверојатно е настанат на крајот на XIX век и на почетокот на XX век. Напишан е на македонски народен јазик, но тешко може поконкретно да се одреди неговата дијалектна основа, затоа што се забележуваат елементи од источномакедонските и од централномакедонските дијалекти, но и од западномакедонските и во помала мера од северномакедонските говори. Претпоставуваме дека тоа се должи на фактот што како предлошка за овој ракопис биле користени ракописи кои настанале на различни делови од македонската јазична територија...".

тичен и литературен аспект. Така, д-р Благица Петковска зборуваше за дидактичкиот говор и функционалните поими во наставата по македонски јазик во одделенската настава. Д-р Лидија Тантуровска одржа мошне интересно предавање посветено на пораките од мобилните телефони и нивната транскрипција во емисии од забавен карактер. За јазикот во една емисија за деца зборуваше м-р Снежана Петрова-Џамбазова. Д-р Марија Коро-

М-Р ЛИЛЈАНА ГУШЕВСКА

Ентузијастички, со квалитетен и суштествен набој ова поприште за негување и развивање на македонскиот јазик, успешно ги одбележа 10-те години на "Денови на Благоја Корубин". Иако Институтот е на работ на преживување, без основни средства за комуникација, сепак докажа дека љубовта и грижата кон мајчиниот јазик треба да бидат приоритет на секој научник, професор, студент, граѓанин кој живее во оваа земја.